

Векало Кипас яздина хьалхара кехат

Векало Кипас яздина хьалхара кехат Асия мехкан кьилбаседерчу декъехула дIасабаржийначу, Иийсана тIаьхьахIиттина хиллачу нахе – хIокху кехата тIехь царех «Дала къастийнарш» а олуш – яздина ду. Кехатан коьрта гIайгIа бу: шайш Иийсах тешар бахьана долуш Iазапаш а, баланаш а хьобгуш болу кехат дешархой иракарахIиттор. Яздархочо царна дагадоуьйту Дала леррина къобалвинчу Иийсах лаьцна болчу хазачу кхоах лаьцна – Иийса валар а, веллачуьра денвалар а, Иза кхин цкъа схьаваран ваIда а бахьана долуш, церан дегайовхо хила тарло. И дерриге а хаа а хууш, шайна тIехIиттина баланаш церан тIеэца а, хьег а деза. Оцу баланашкахула церан тешар зуйш ду, иза бакъдолу тешар дуй хайтархьама. Цул сов, «Дала леррина къобалвина Иийса веанчу дийнахь» церан ял хир ю.

ГIайгIанечу ханна уьш иракара а хIиттийна, яздархочо чIогIа дехар до дешархошка, Дала леррина Къобалвинчун долахь дерш санна даха аьлла.

Кипин маршалла

1 ¹Дала леррина къобалвинчу Иийсан векалера Кипера Дала къастийна-чаьрга, аренца лелаш, хийрачу мехкашкахула: Понтехула, Галатехула, Каппадонехула, Асия-махкахула, Битхьуни-махкахула дIасабекъабелла-чаьрга. ²Шена хьалххе хууш ма-хиллара, вайн Да волчу Дала шу хаьржира. Ткъа Делан Сино шу Далла улло далийра, Дала леррина къобалвинчу Иийсана муьтIахь а хилла, Цуьнан цIийца шу цIиндалийта.

Делан дика а, синпаргIато а шорта хуьлда шуна!

Бакъболу сатийсам

³⁻⁴Хастам бу Далла, леррина къобалвинчу вайн Везачу Элан Иийсан Дена, Шен доккхачу диканца вайна керла дахар делла волчу, веллачуьра Ша леррина къобалвина Иийса ден а вина, цу бахьаненна хIаллак а хир йоцучу, сахто я замано талхор а йоцучу тIаьхьене бакъболу сатийсам вайна белла волу. И тIаьхье стигалшкахь ларьеш ю, ⁵ткъа шу, тIаьхьара зама а сана, хиндолу кIелхьардовлар гучудаллалц, шайн тешар бахьана долуш Делан ницкъо Iалашдеш ду.

⁶ Шу цунах даккхийдеш ду, хИнца кЕззигчу ханна шайна тайп-тайпана-ра зер лан дезахь а. ⁷ Шун тешар зуйш ду, ткъа иза дешил деза ду. ХIунда аьлча деши, цIарца дахчош делахь а, замано талхош ду. Ткъа шун тешар, зен а зийна, бакъдолу тешар ду аьлла, хила дезаш ду, Дала леррина къобалвина Ийса веанчу дийнахь шун хастам а, даздар а, сийлалла а хилийтархьама.

⁸⁻⁹ Шуна Иза веза, шайна ца гиннашехь. Шу теша Цунах, шайна Иза хИнца а ца гушшехь. Шу, инзаре чIогIа хазахетар деана, даккхийдеш ду, хIунда аьлча шуйга кхаьчна тешаран Iалашо: шайн кIелхьардовлар.

¹⁰ Пайхамарша леррина талла а теллина, Iама а дина оцу кIелхьардовларх дерг дерриг а. Шуна дала кечдинчу Делан диканах лаьцна а дийцина цара. ¹¹ Шайна чохь хиллачу Дала леррина Къобалвинчун Сино йийцина йолу хан а, хьелаш а къасто гIиртина уьш. Цу Сино дийцина царна Дала леррина Къобалвинчун баланех лаьцна а, тIаьхьа Цуьнца боьзна хин болчу сийлахьчу хиламех лаьцна а. ¹² Цаьрга хайитира, шайна а доцуш, ткъа шуна гIуллакх деш уьш хилар. Стигалара дайитинчу Делан Сино хаза кхаь кхайкхош болчаьргахула хИнца шуна дийцийтинарг кхайкхадора цара. Стигалара маликаш а тIехь ду и къайле хаа лууш.

Дезачу дахаре кхайкхар

¹³ Сема а, дечу гIуллакхна гуттар а кийча а хуьлда шун кхетам. Дала леррина къобалвина Ийса вогIучу дийнахь Делан шуйга болу безам бахьана долуш шайна лун долчуьнца боьзна хилийта шайн берриг а сатийсамаш. ¹⁴ Ийманехь долу Делан бераш санна хила, хьалха шаьш боданехь долчу хенахь хиллачу хьарамчу лаамашка шайн дахар ма талхадайт. ¹⁵ Мелхо а, шаьш а цIена хила, шайн лелар а цIена хилийта, шаьш ПIекхайкхинарг цIена ма-хиллара. ¹⁶ Делан Йозанаш тIехь аьлла ма ду:

«ЦIена хилалаш, хIунда аьлча Со а цIена ву».

¹⁷ Нагахь хIораннах а озабезам ца беш, цо диначуьнга хьаьжжина кхел еш Волчух аша Дада олуш хилча, шаьш дуьнен чу даьккина хьеший хилла йолу хан сийлаллин кхерам дагахь а болуш яккха. ¹⁸ Хаалаш, телхина дIа-дер долу дети я деши а делла эцна яц шун паргIато, шун дайх дисинчу гIийлачу дахарх шу мукъадохуш, ¹⁹ амма цIеначу а, бехк боцучу а Iахаран санна долу, Дала леррина Къобалвинчун деза цIий делла ю. ²⁰ Дуьне а кхоллале къастийна вара Иза, амма тIаьхьарчу заманахь бен гучуваьк-кхина вацара шун дуйхьа. ²¹ Иза веллачуьра ден а вина, Цунна деза сий-лалла деллачу Делаш а Иза бахьана долуш теша шу, цундела шун тешар а, сатийсам а Делача боьзна бу.

²² Бакъдолчунна муьтIахь хиларна, шайн синош а цIандина, шайн динан вежарий шалхо йоцуш безаш ду шу. Ткъа хИнца шайн ницкъ ма-кхоччу даггарчу безамца вовше дезалаш! ²³ Шун керлачу дахаран хьоста

^{1:16} Iамалгяр 11:44, 45; 19:2.

лийр долу хIу дац, амма гуттар а хин дерг ду. Иза дийна долу а, гуттар а хин долу а Делан Дош ду! ²⁴ ХIунда аьлча аьлла ду:

«Адамаш буц санна ду,

церан хазалла ареназ зезаг санна ю.

Буц якъаелча,

зезаг а дужу,

²⁵ ткъа Везачу Элан Дош гуттар а деха».

Иштта бу шуна кхайкхийна хаза кхаь!

Дийна тIулг а, деза халкъ а

2 ¹ Муьлхха а вон, харцдерг, шалхо, хьагI, лер дIадаккха! ² Дакхош долу бераш шуьрех санна, синан кхача болчу цIеначу дашах хьага, цуьнан гIоьнца шу даккхий а хилла, шун кIелхьардовлар чекхдалархьама, ³ хIунда аьлча «Веза Эла мел дика ву шуна хийна».

⁴ Цунна тIе дуьйла. Наха дIатесна болу дийна тIулг бу Иза, амма Дала хьаржина а, Цунна гергахь беза а болу. ⁵ Шу шаьш а ду дийна тIулгаш. Шайх синан цIа дайта, цу чохь динан дай хилархьама, Дала леррина къобалвинчу Ийсагахула Далла лууш долу синан сагIанаш даха. ⁶ ХIунда аьлча аьлла ду Делан Йозанашкахь:

«Ас Цийон-лам тIехь охьабуйлу

са болу, къастийна, беза тIулг.

Муьлхха а Цунах тешаш верг

юьхьIаьржачу хIуттур вац».

⁷ Иштта, Цунах тешачу шуна Иза деза жовхIар ду, ткъа ца тешачарна:

«ГIишлош еш пхьераша дIакхоьссина тIулг цIийнан сонан

ийстехь коьрта тIулг, хилла, дIахIоьттина».

⁸ Кхин а:

«Нах тасаболуьйтун болу тIулг бу иза,

уьш охьаоьгун болу тарх а ю иза».

Делан Дашна муьтIахь ца хиларна тийсало — иштта кхоллам бу церан.

⁹ Амма шу къастийна тайпа ду, Паччахьан лаамехь болу динан дай, деза халкъ, Делан долахь дерш, боданера Шен исбаьхьчу серлоне Кхайкхинчун сийлахьчу гIуллакхех лаьцна шуйга дийцийтархьама.

¹⁰ «Цхьана хенахь халкъ дацара шу,

ткъа хИнца Делан халкъ ду.

Цхьана хенахь шух бина къинхетам бацара,

ткъа хИнца Дала къинхетам бина шух».

^{1:24, 25} ЕшаI-ЯхIу 40:6-8 (Грекийн). ^{2:3} Забур 33:9. ^{2:6} ЕшаI-ЯхIу 28:16 (Грекийн). ^{2:7} Забур 117:22. ^{2:8} ЕшаI-ЯхIу 8:14, 15. ^{2:9} Арадаккхар 19:5, 6; ЕшаI-ЯхIу 43:20; Арадаккхар 19:5; Карлабаьккхинарг 4:20; 7:6; 14:2; Тите 2:14; ЕшаI-ЯхIу 43:21; ЕшаI-ЯхIу 9:2; ЕшаI-ЯхIу 43:20 (Грекийн). ^{2:10} ХIушаI 2:23.

Делан ялхой леш санна даха

¹¹ Сан хьоменаш, аренца лелаш, дуьнен чу даьхкина хьеший шу долу дела, доьху ас шуьга, синца тЮм бечу дегІан лаамех ларлолаш. ¹² Кхечу къаьмнийн нахана юкъахь шайн лелар оьзда хилийталаш, тІаккха, шу вон нах ду бохуш, дуьйцуш болчара, шун дика гІуллакхаш а гина, Дела хастор ву Иза веанчу дийнахь.

¹³ Везачу Элан дуьхьа адамна тІехь урхалла дечу Іедална муьтІахь хилалаш: паччахьна, хІунда аьлча цуьнгахь лаккхара Іедал ду, ¹⁴ куьйгалхошна, хІунда аьлча уьш зуламхошна таІзар дан а, дика гІуллакх дечарна совгІат дала хІиттийна бу. ¹⁵ ХІунда аьлча иштта бу Делан лаам: дика гІуллакх дечара сонта наха дуьйцуш долу эрна хабарш дІасовцадо. ¹⁶ ПаргІат даха, амма цу паргІатона тІехь а лечкъаш, вон гІуллакхаш ма леладе, хІунда аьлча шу Делан леш ду. ¹⁷ Массо а лара, вежарий а беа, Делах а кхера, паччахьан сий а де.

Дала леррина Кьобалвинчо гайтина масал

¹⁸ Леш, шайн элашна хила ма-деззара муьтІахь хила, шайца дика а, эсала а болчарна хилла ца Іаш, шайца буьрса болчарна а. ¹⁹ Ларам бу стеган, нагахь санна бехк а боцуш таІзар ловш велахь, Дела вуйла а хууш. ²⁰ ХІун сий хир ду, нагахь шайн бехк буйла а хууш, деш долу таІзар ловш шу делахь? Амма диканиг а дина, шу хало ловш делахь, иза Далла гергахь деза ду. ²¹ Шу оцу балхана кхайкхина ма ду. Дала леррина Кьобалвинарг а, шун дуьхьа баланаш а лайна, Шена тІаьхье шу дахкийта масала а гайтина ма ву.

²² «Цо цхьа а къа а ца латийна,
Цуьнан багара харц дош а ца даьлла».

²³ Ша сийсазвича,
Цо дуьхьал вон дош ца олура,
Ша бала ловчу хенахь,
кхерамаш ца туьйсура,
амма нийсо ечу Кхелахочун кара
Ша дІалора.

²⁴ Шен дегІаца вайн къинош
жІара тІе даьхьна Цо,
вай къинойх къаьстина,
цІена дахийтархьама.
Цуьнан чевнаш бахьана долуш
дарба хилла шуна.

²⁵ Цхьана хенахь, тиладелла уьстагІий санна, лелла шу,
ткъа хІинца шу шайн синойн Іуьнна а, шаьш Іалашдечунна а тІе
юхадаьхкина.

Зударий а, церан майранаш а

З ¹ Зударий, шу а шайн майранашна муьтІахь хила. Нагахь цхьаболу майранаш Делан Даше ладугІуш ца хилахь, шайн дахарх масал а луш, дист а ца хуьлуш, Делах тешарна тІебалабе уьш, ² шайн цІена а, Делах кхоьруш а долу дахар а гайтий. ³ Гуш долчу хІуманашца хаздала ма гІерта: месаш Іалашгьярца, дашо хІуманашца, хазачу духаршца. ⁴ Мелхо а, даггара долчу, телхар доцучу, тийначу, эсалчу синан хазаллица кечдала хьовса. Иза Далла гергахь деза ду.

⁵ Хьалхарчу заманчохь иштта хазлора Делан дикане сатуьйсус болу сийлахь зударий, шайн майранашна муьтІахь хуьлуш. ⁶ Масала, Ибра-хІиме массо а хІуманна тІехь ладугІуш а, цунах шен эла олуш а яра Саратов. Нагахь шу диканиг а деш, дагахь кхерам хиларна сингаттам а боцуш Іаш делахь, шу Цуьнан йоІарий ду.

⁷ Цу кеппара майранаш а хила беа шайн зударшца дика, уьш гІорасиза хилар а хууш. Уьш лара хІунда аьлча божаршца цхьаьна дахаран совгІат кхочу цаьрга. ТІаккха шун доІанашна дуьхьало еш хІумма а хир дац.

Дика гІуллакхаш бахьана долуш бала хьегар

⁸ Иштта, шу цхьа барт болуш, вовшийн лоруш а, вежарий а, йижарий а безаш а, къинхетам болуш а, шаьш лахара хьотуьйтуш а хила деза. ⁹ Вонна дуьхьал вон ма даккха, сийсазварна дуьхьал сийсазвар, мелхо а декьалве шайна вон болх бинарг. ХІунда аьлча шу цу балхана кхайкхина ду, ткъа шуна Делера декьалдар хир ду. ¹⁰ Делан Йозанашкахь ма-аллара:

«Хаза денош а гуш,
ирсе ваха лууш волчо
вочу дешнех шен мотт а ларбе,
харц долчух шен бага а ларье».

¹¹ Вочунах дІавирзина,
диканиг дойла цо,
машар лохийла,
цуьнгахьа къуьйсус.

¹² ХІунда аьлча Делан лаамехь болчаьргахьа ду Везачу Элан хьажар,
церан доІанашка схьадилина ду Цуьнан лергаш.
Амма оьгІазе у Везачу Элан юьхь иза зуламхошка хьожучу
хенахь».

¹³ Хьан дийр ду шуна зен, шу диканиг дан гІерташ хилча? ¹⁴ Амма шаьш дина дика хІума бахьана долуш шу бала хьобгуш делахь, шу декьалхилла

^{2:22} ЕшаІ-ЯхІу 53:9. ^{2:23} ЕшаІ-ЯхІу 53:7. ^{2:24, 25} ЕшаІ-ЯхІу 53:5, 6 (Грекийн).

^{3:1} Эпасхошка 5:22; Ковлусихошка 3:18. ^{3:3} 1 Тимапига 2:9. ^{3:6} Доладапар 18:12.

^{3:7} Эпасхошка 5:25; Ковлусихошка 3:19. ^{3:10-12} Забур 33:13-17 (Грекийн).

^{3:14, 15} ЕшаІ-ЯхІу 8:12, 13.

ду. «Уьш кхоьрчух шу ма кхера, доха а ма доха!»¹⁵ Дала леррина Къобалвинарг шайн дегнашкахь Веза Эла санна хилийта.

Шайга хаттахь, гуттар а кийча хила жоп дала, шуьца болу сатийсам стенца боьзна бу.¹⁶ Ларам болуш а, таьІна а жоп ло. Эхь-бехк долуш хила, тІаккха шуна тІехь доцург дуйьцуш волчунна эхь хетар ду, Дала леррина Къобалвинчуьнца доьзна долуш шун дахар мел цІена ду гича.¹⁷ Делан лаам беллахь, диканиг дар бахьана долуш хало лар гІолехь ду, вониг а дина ловчул!¹⁸ ХІунда аьлча

кьинош летийна долу шу Далла тІе дерзорхьама,
Дала леррина Къобалвинчо а цкъа бала лайна вайн кьинош
бахьана долуш,

Иштта Делан лаамехь Волчунна Делан лаамехь боцуруш
бахьана долуш хало гина.

Цуьнан дегІ дийнера,
амма Са дахаре юха далийнера.

¹⁹ Оцу Синан кепехь набахтехь долчу синошна кхайкхам бан вахара Иза.²⁰ Нохьа-пайхамаро шен кема дечу хенахь, Дела цуьнга собаре хьожуш а волуш, Делан лаамера девлла, Цуьнга ла ца доьгІна синош дара уьш. Дукха синош кІелхьара ца дехира хи чуьра цу кемана чохь, верриг а бархІ стаг бен.

²¹ ХІинца шу кІелхьардохуш йолу хих чекхдовларан билгалю иза. Хих чекхдовлар — иза тІера мода дІаяккхар дац, амма цІеначу дагца Деле йина чІагІо ю*. Дала леррина къобалвина Иийса денвалар бахьана долуш цу хих чекхдовларо шу кІелхьардоху.²² Иийса, стигала хьала а ваьлла, Далла аьту агІор Іаш ву. Цо бохург деш ду маликаш а, стигалара ницкъаш а.

Далла тешаме хилар

4¹ Дала леррина Къобалвинчо Шен дегІана бина ницкъ лайна дела, аша а цунах тера долчу леларна кечам бан беца. ХІунда аьлча дегІана хуьлу ницкъ лайнарг, кьинойх дІа а къаьстина,² дуйьнен чохь яккха йисина хан, дегІан лаамийн кара а ца воьдуш, Дала бохург деш йоккхуш хир ву.³ Кхечу къаьмнийн нахах тарделла, хьалха а шортта хан яккхина аша: вон мел дерг лелош, зударий а, божарий а хьарам лаамаш болуш, нахаца лелаш, муьйлуш, цІушна⁴ хьарам Ибадат деш.⁴ Ткъа хІинца царна тамашийна хета аша хьалхалера боьха гІуллакхаш ца лелош, цундела шуна лоб уьш.⁵ Амма церан жоп дала дезар ду дийначарна а, беллачарна а кхел ян кийча Волчунна.⁶ Беллачарна а хайитинера хаза кхаь.

* ^{3:21} Я иштта: *иза тІера мода дІаяккхар дац, амма тхайн дегнаш цІена хилийтар Деле дехар ду.*

ДогІмех аьлча — царна кхел йина. Ткъа синойх аьлча — уьш гуттар а дийна хир ду Дела волчохь.

⁷ Дерригенан а чаккхе тІекхочуш ю. Хьекъале дуйьла, собаре а хила, тІаккха шуьга доІанаш далур ду.

⁸ Утгар хьалха даггара вовшийн деза, хІунда аьлча безамо дукха кьинош дІахьулдо.

⁹ Шайн хІусамашкахь вовшийн тІеэца, яппарш а ца еш.

¹⁰ Шуна хІоранна а ша тайпа похІма¹ кхаьчна. Вовшийн гІуллакх де цу похІмица, Дала тайп-тайпана диканаш деллачу тешамечу хІусамдас санна.¹¹ Нагахь цхьаь хьехам беш велахь, и хьехам Делера болуш санна бе, Далла гІуллакх деш велахь, Дала шена беллачу ницкъаца де и гІуллакх. Иштта Дала леррина къобалвинчу Иийсагахула Дела хастаме хир ву. Сий а, ницкъ а хуьлда Иийсан бІеннаш шерашкахь, амин!

Иийсан мурд хиларан балана ш лар

¹² Сан хьоменаш, шуна тамашийна ма хета шайн луьра зер лан дезар, дага ма дайта, шайца цхьа тамашийна хІума хуьлу аьлла.¹³ Мелхо а, дакхийде шашь Дала леррина Къобалвинчун баланашкахь дакъа лацарна. Цуьнан сийлалла гойтучу дийнахь шу дакхийдеш а, самукъадаьлла а хир ду.

¹⁴ Нагахь Дала леррина Къобалвинарг бахьана долуш шу сийсаздеш делахь, шу декъалдина ду, Делан сийлаллин Са шуьца хуьлу дела.¹⁵ Стаг вийнарг, я къу, я зуламхо, я мотт тоьхнарг а хилла, таІзар ловш ма хуьлийла шух цхьа а.¹⁶ Нагахь шуна дина таІзар Дала леррина Къобалвинчун мурд ву аьлла делахь, эхь ма хета, Далла хастам бе ша и цІе лелорна!¹⁷ Кхел яран хан герга кхаьчна. Делан доьзалера нахана тІера йолалур ю иза. Ткъа вайна тІера иза йолалуш хилча, Делан Кхаь тІе ца эцначу нахана хІун таІзар хир ду?!

¹⁸ «Делан лаамехь верг халла кІелхьарволуш хилча,
Іеса лелачунна а,
кьинош летийначунна а
хІун хир ду?»

¹⁹ Цундела Делан лаамца балана ш хьобгуш болчара, дерриг а диканиг дан а хьожуш, гуттар а Бакъволчу вай Кхоблчинчун кара шашь дІадала деза.

Тхьамданашна гІо дар

5¹ ХІинца шун коьртехь болчу тхьамданашка ала лаьа суна. Со а ву тхьамда а, Дала леррина Къобалвинчо балана ш ловш теш а хилла. Гучудаьн долу Цуьнан сий-ларам Цуьнца доькъур ду ас.

² Шайга белла Делан бажа бажабе. Шаьш декхарийлахь долу дела а доцуш, даггара иза Галашбе, Далла иза ма-лаьара. Шайна цунах цхьа пайда хир бара аьлла а доцуш, даггара къахьега. ³ Шайн куьйга кIелахь болчу нахана масал хилий лела, шайн оалалла бахьана долуш царна ницкъ ма бе. ⁴ ТIаккха, коьрта Iу веача, телхар доцу сийлаллин таж лур ду шуна.

⁵ Ткъа шу, кегийнаш, тхьамданийн лаамехь хила. Вовшашна муьтIахь а долуш де гIуллакх, хIунда аьлча:

«Дела курачу нахана реза вац,
амма муьтIахь берш безаш ву».

⁶ Цундела Делан нуьцкъалчу куьйга кIел дуьйла, Цо Шен хенахь ойур ду шу. ⁷ Берриг а шайн гIайгIанаш Цунна тIе яхка, Иза шун бала болуш ву!

⁸ Собаре а, сема а хила! Шун мостагIа, иблис, ду, гIигI ден лом санна, цхьаь дIакхалла гIерташ даьлла лелаш. ⁹ Цунна дуьхьало е, Делах шайн тешар чIагIде. Хаалаш, дерриг а дуьнен чохь шун вежарий, шу санна, баланаш ловш бу. ¹⁰ Массо а диканиг Шеца долчу Дала кхайкхина шуьга Дала леррина къобалвинчу Ийсаца цхьаьна Шен хедар доцу сийлалла декъа. КIеззиг йолчу хенахь баланаш аш лайча, Цо шу нийсачу новкъа дохур ду, шуна чIагIо а, ницкъ а, довр доцу доьналла а лур ду. ¹¹ БIеннаш шерашкахь хуьлийла Цуьнан оалалла, амин.

ТIаьхьара маршалла

¹² ХIара доца кехат ас (сайга хаьттича) тешаме волчу вешин Салин гIюьнца яздина, шу иракарахIитторхьама а, иза билггала долу Делан диканиг дуйла хайитархьама а. Цу тIехь чIоггIа латта!

¹³ Шу санна, Бавел-гIалара* Дала хаьржиначара а, ткъа иштта сан кIанта Марка а маршалла доуьйту шуьга.

¹⁴ Доггах**, маршалла хатта вовшашка. Маьрша хуьлда шу Дала леррина Къобалвинчуьнца долу дерриш а.

* ^{5:13} *Бавел-гIалара* – иза, схьахетарехь Рим-гIала ю, хIунда аьлча Кипин лачкьийна дара ша волу меттиг.

** ^{5:14} *Доггах* – ма-дарра аьлча: *Вежарийн безамца болу барт а луш*.